

**Het Effect van Verschil in Sociale Invloed van Ouders en
Vrienden op het Alcoholgebruik van Adolescenten.**

**The Effect of Difference in Peer and Parent
Social Influences on Adolescent Alcohol Use.**

Nadine Houwaer

Eerste begeleider: dr. A. Mudde

Tweede begeleider: dr. H. Lodewijkx

Juli 2009

Faculteit Psychologie

Afstudeerrichting Gezondheidspsychologie

Open Universiteit Nederland

Inhoudsopgave

Samenvatting	3
Summary	5
1. Inleiding	7
1.1. Het alcoholgebruik van jongeren in cijfers	7
1.2. De risico's van alcoholgebruik bij jongeren.	9
1.3. Voorlichting en preventie	10
1.4. Sociale invloed en adolescentie	11
1.5. Vraagstelling en onderzoekshypothesen.	13
2. Methode	18
2.1 Onderzoeksgroep	18
2.2. Meetinstrumenten	18
2.3. Procedure	22
2.4. Analyse	23
3. Resultaten.	25
3.1. Beschrijving onderzoeksgroep	25
3.2. Beschrijving alcoholgebruik	25
3.3. Confounders	26
3.4. Interne consistentie van de subschalen sociale druk	27
3.5. Resultaten van de verschillende hypothesen	28
3.6. Resultaten betreffende de explorerende vragen	35
4. Discussie	37
Literatuurlijst	43
Bijlage 1: Vragenlijst	46
Bijlage 2: E-mail eerste contact	55
Bijlage 3: Instructie afname vragenlijst door docenten	56

Het effect van verschil in sociale invloed van ouders en vrienden,
op het alcoholgebruik van adolescenten.

Nadine Houwaer

Samenvatting

Nederlandse jongeren beginnen steeds jonger met het drinken van alcohol en vergeleken met andere Europese scholieren drinken Nederlandse scholieren vaak en veel. Om voorlichting en preventie naar ouders en jongeren zo efficiënt mogelijk in te zetten is het van belang om een beter inzicht te krijgen in de oorzaken en de verbanden tussen het beginnen met drinken en het overmatig drinken van jongeren. Uit verschillende onderzoeken naar roken en het gebruik van alcohol blijkt dat zowel ouders als leeftijdsgenoten invloed hebben op het gedrag van de adolescent. In dit onderzoek wordt er bekeken wat er gebeurt met het alcoholgebruik van de adolescent als er verschillen in sociale druk of modeling tussen ouders en vrienden worden ervaren door de jongere.

Het onderzoek is uitgevoerd in drie scholen uit Noord-Limburg middels een cross-sectioneel survey-onderzoek waaraan in totaal 448 scholieren van 12 tot en met 17 jaar hebben meegewerkt, door middel van een vragenlijst waarin achtergrondvariabelen, het eigen alcoholgebruik, het waargenomen alcoholgebruik van ouders en vrienden (modeling) en de waargenomen sociale druk om te gaan drinken door ouders en vrienden, werden nagevraagd.

Uit de resultaten blijkt dat er een positief significant verband is tussen sociale druk en modeling enerzijds en het alcoholgebruik van de adolescent anderzijds. Het verband is bij sociale druk sterker betreffende ouders dan vrienden, bij modeling gaat het echter om een sterk verband betreffende vrienden en een zwak verband wat betreft ouders. Als er wordt gekeken naar de verschillen in sociale druk en modeling tussen ouders en vrienden, dan blijkt dat de sociale druk vanuit ouders en vrienden redelijk gelijk is, terwijl er betreffende modeling een redelijk groot verschil is tussen ouders en vrienden, waaruit blijkt dat vrienden meer drinken dan ouders. Verder wordt er een positief significant verband gevonden tussen sociale druk van ouders en vrienden en de alcoholconsumptie, waaruit blijkt dat het niet de vrienden zijn maar de ouders die meer sociale druk uitoefenen, en dit ook samenhangt met een hoger alcoholgebruik. Bij het aspect modeling blijkt dat als de voorbeeldfunctie van vrienden sterker is dan die van ouders, dit een verhogend effect heeft op het alcoholgebruik van de adolescent.

Wat betreft de moderatie van leeftijd en sexe op het verschil in sociale druk en modeling van vrienden en ouders, zien we dat in dit onderzoek geen ondersteuning wordt gevonden voor de moderatie van sexe. Betreffende leeftijd wordt er geen moderatie gevonden in verband met modeling, maar is er wel sprake van een zwakke moderatie betreffende leeftijd. In die zin dat dit verschil een grotere correlatie heeft met het alcoholgebruik voor de jonge adolescenten dan voor de oudere adolescent.

Er wordt in dit onderzoek geen verband gevonden tussen verschil in druk en modeling binnen de ouders en het alcoholgebruik van de adolescent, hetzelfde geldt voor de verschillen tussen twee vrienden. Wanneer er wordt gekeken naar het effect van het verschil tussen het voorbeeldgedrag en de sociale druk die uitgeoefend worden door dezelfde persoon, zien we hiervoor geen effect wat betreft moeder, echter wel bij vader en de vrienden. Als bij vader de sociale druk groter is dan zijn eigen drinkgedrag dan wordt er een verhoging van het alcoholgebruik gezien. Bij vrienden zien we het omgekeerde, namelijk als het voorbeeldgedrag hoger is dan de sociale druk wordt er een verhoging van het alcoholgebruik gezien.

Keywords: sociale druk, sociale invloed, modeling, voorbeeldgedrag, alcoholgebruik.

The Effect of Difference in Peer and Parent Social Influences on Adolescent Alcohol Use

Nadine Houwaer

Summary

Dutch adolescents start drinking alcohol at an earlier age and compared to other European adolescents Dutch children drink a lot and often. To inform parents and children and put in prevention as efficient as possible it is important to get a better understanding in the causes and links between starting with drinking alcohol and the excessive drinking by young people. Several researches about smoking and the use of alcohol show that both parents and peers influence the behaviour of the adolescent.

In this research the aim is to find out what happens with the alcohol consumption of the adolescent if differences in social pressure and modelling between parents and friends are experienced by the adolescent.

The research has been conducted in three schools from Noord-Limburg using a cross-sectional survey in which 448 adolescents of 12 up to 17 years old have cooperated. In this questionnaire background variables, the own alcohol consumption, the observed alcohol consumption of parents and friends (modelling) and the observed social pressure to start drinking by parent and friends, were asked for.

The results show a positive significant relation between social pressure and modelling, and the alcohol consumption of the adolescent. Concerning social pressure this relation is stronger concerning parents than friends, by modelling however friends have a stronger influence than parents. When we look at the differences in social pressure and modelling between parents and friends, it shows that the social pressure by parents and friends is relatively equal, while concerning modelling there is a relatively big difference between parents and friends. Friends drink more than parents. Furthermore a positive significant relation has been found between social pressure by parents and friends, and the alcohol consumption, which shows that there is more social pressure by parents than by friends and this causes a higher alcohol consumption. The aspect modelling shows that the role model of friends is stronger than the one of the parents, which has an increasing effect on the alcohol consumption of the adolescent.

Concerning the moderation of the age and sex on the difference in social pressure and modelling of friends and parents, the research shows that there is no support for the

moderation of the sex. Concerning age no moderation has been found in relation with modeling, but there is a weak moderation concerning age, though. This difference has a bigger correlation with alcohol consumption for the young adolescents than for the older adolescents.

In this research we found no relation between difference in pressure and modelling between the parents and the alcohol consumption of the adolescent, the same also goes for the differences between friends. Looking at the effect of the difference between the modelling and the social pressure by the same person, we find no effect regarding the mother. For father and friends, however, we do find an effect. If father's social pressure is bigger than his own drinking behaviour we see an increase in alcohol consumption. The opposite applies for friends, namely if the modelling is higher than the social pressure the alcohol consumption increases.

Keywords: peer pressure, social influence, social pressure, modeling, alcohol consumption.